

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

72. An qui vovit aliquo die non comedere carnes, toties peccet, quoties illas comedit? Et an qui ex voto tenetur certa die ieiunare, non toties peccet, quoties in illa die comedit carnes? Et an in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

na nam sibi retinet, siue quia ipsi surripitur, siue quia aliter perit; quia ex vna parte domino perit, & ex altera perit absque culpa creditoris, vt supponimus. Eadem est, quando res que mittitur creditori est sub dominio ipsius creditoris, si fuit iniuste ablata, vel retenta (nisi alias res illa erat absque iniustitia alterius apud dominum peritura) quia tunc debitor non satisfacit, nisi res illa perueniat ad dominum, quia aliter inaequalitatem iniusta oblatione, vel retentione factam non reducit ad aequalitatem nisi alias res illa erat absque iniustitia alterius apud dominum peritura. Ex his possit quis dicere, quod volens in casu nostro extaret debitor Calicis aurei domui Lauretanae; ergo cum dum furatus fuit erat in suo dominio, teneatur adhuc adimplere dictum debitum ex superius dictis.

2. Sed his non obstantibus tunc ego probabiliter negatiuae sententiae adhaesi, nec vllum pro me habebam Auctorem; nunc vero inuenio Patrem Tancredi qui in simili casu, de Religione, tract. 1. lib. 2. d. 13. quest. 1. numero 32. asserit: Denique placet hic obiter notare casum curiosum, de quo interrogatus fui à viro docto, & amicissimo nostrae Societ. nimirum, an Caius qui accipit quandam pecuniam summam à Titio, vt satisfaceret eius obligationi iuratae de facienda elemosyna cuidam Ecclesiae, teneatur vi iuramenti pecuniam illam dare, si inculpabiliter amisit, v. g. deiecit e etumena. Respondi negat, quia oblatio iuramenti est personalis, vt dictum est, nec Caius teneatur alia ratione ad satisfaciendum Ecclesiae de propria pecunia, cum non teneatur nec ratione rei acceptae, vt patet; nec iniustitia acceptationis (suppono enim hunc Caium non habere ex officio pretio accepto hanc pecuniam transferendi.) Nec etiam Titius teneatur iterum dare aliam summam pecuniam, Ecclesiae, quia per primam solutionem iam satisfacit suae obligationi, non enim censendus est (nisi expresse constet de eius voluntate) quod voluerit omnino vt illa Ecclesia talem pecuniam haberet, quod verum puto, quamuis Titius iurans aliquam commiserit negligentiam in tradendo pecuniam Caio, quem sciebat non esse adeo cautum, quia haec non sunt amare tractanda, cum à libera voluntate pendeant, arg. de cap. licet de voto. Haec Tancredi; quae omnia procedunt in casu nostro, nam eadem obligatio oritur ex iuramento, & ex voto.

3. Ad doctrinam superius allatam ex Hurtado, & aliis. Respondeo, Primò, non posse applicari in casu nostro, est enim dispar ratio inter obligationem voti, & obligationem debitoris ex iniustitia. Respondeo secundò contra Hurtadam, & alios, non esse improbabile, vt tenet Lessius de Inst. lib. 2. c. 16. dub. 6. in fin. Trullenchy in Decal. tom. 2. lib. 7. c. 14. d. 11. n. 11. & alij, quòd debitor satisfaciat tradendo solutionem personae fideli, vt Confessario; vel alteri, vt eam domino restituat; qui tamen de facto non restituit, vel quia eam consumpsit, vel quia casu perit apud ipsum. Et ita tenet Scotus in 4. dist. 15. qu. 2. art. 4. Gabriel ibid. qu. 1. art. 4. cum aliis.

4. Probatum primò, quia nec fur, nec debitor per se ipsos immediate teneatur restitutionem facere, sed sufficit, quòd faciant per alios prudentes, & fideles viros, sed in hoc casu fecit quantum potuit, & prudenter egit, eam personae fideli tradendo; ergo deobligatus manet. Secundò, quia is, qui illam tradendam, & restituendam accipit: implet se obligantem ad aliam domino tradendam, & consequenter alterum deobligauit; & si non restituit, manet obligatus ad restitutionem; quare, si fur, aut debitor, qui illam restituendam tradidit, non deobligaretur, & ad restitutionem teneatur, sequeretur, quod dominus redderetur melioris conditionis propter furtum, cum in hoc casu dicitur

Tom. VIII.

restitutiones eis essent faciendae: ar hoc nemo dicit; ergo intentum. Tertio, quia si debitor, & fur ex consensu domini, creditoris expressò rem alicui dandam traderent, satisfacerent, quamuis internuntius ille non restituat, sed in nostro casu interuenit consensus tacitus; ergo id sufficit ad illos deobligandos. Maior est certa. Minor probatur ex duplici fundamento. Primò, quia taciti; & expressi eadem est vis, eadem potestas. Secundò, quia quando fur non potest restituere sine propria infamia rem furtiuam; eandem numero; satisfaciit restituendo pretium, & dominus rationabiliter tenetur consentire; sed in presenti casu supponimus, non posse sine periculo infamiae, vel alterius similis restituere per se immediate; ergo tenebatur creditor consentire, vt per alium restituere. Et pro hac opinione facit etiam, quod in Iubilaeis praecipitur certa elemosyna ad comparandas indulgentias, & si quis illam mittat per famulum, & hic eam furetur, quin det pauperibus, lucratur Iubilaeum, positus aliis requisitis, & non videtur obligandus ad nouam aliam elemosynam faciendam, maxime si putabat, seruum esse fidelissimum, & experientia id comperit habebat: ergo similiter non erit obligandus ad nouam restitutionem ille, qui restitutionem tradidit Confessario, aut viro pio, & fideli tradendam creditori, si ipse postea malitia sua eam illi non tradat, sed furetur. Antecedens patet, quia persona, quae ratione necessitatis grauis, vel extremae proximi tenetur dare elemosynam, satisfacit praecepto Charitatis, mittendo illam pauperi per internuntium fidelem, quamuis ex malitia, & iniquitate internuntij illi non detur, de consequentia nemo dubitabit; nam malitia internuntij, non debet nocere domino innocenti, qui facit quantum potuit, & debuit, vt praecepto Charitatis satisfaceret, & indulgentiam lucraretur. Adde, quod ipse internuntius tenetur eam postea pauperi restituere, & idem dicendum videtur quando aliquis tulit excommunicationem pro furto, aut retentione debiti, & latro, vel debitor furtum, & debitum tradidit fideli internuntio, & res non peruenit ad creditorem, fecit enim vnusquisque quantum potuit, & sua diligentia, & voluntas bona exonerandi se ea obligatione, non debet ei nocere; nocet autem profecto, si ad nouam restitutionem obligandus esset.

5. Sed omnia superius dicta à fortiiori procedunt in casu nostro, de vouente, qui misit aureum Calicem debitum ex voto Domui Lauretanae cum persona fideli, qui postea casu furatus est à latronibus: ergo dicendum est ad nihil amplius teneri; Quae omnia etiam confirmant resolutionem datam ab amicissimo Patre Tancredi in casu ab ipso superius posito.

RESOL. LXXII.

An qui vouit aliquo die non comedere carnes, toties peccet, quoties illas comedit?

Et an qui ex voto tenetur certa die ieiunare, non toties peccet quoties in illa die comedit carnes?

Et an in comestione carniū in die ieiunij detur paruas materiae?

Et quam sit ista materia parua?

Et quid, quando coqui multa fercula carnis debent praegustare in die ieiunij? Ex p. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 34. aliis 32.

Pro prima diffie. huius tituli in tom. 4. tr. 8. ref. 70. §. Obseruandum, & ibi lege etiam doctrinam ref. 65. per totam, & signanter à fin. 3. & vers. Attamen.

§ 1. Negatiuam sententiam docet Pater Pasqualigus in praxi de Ieiunio, decis. 66. num. 3. & seqq. & pro hac sententia meritò in 3. part. tract. 5. ref. 61. sed, vt bene obseruat Leandrus, de Praecept. Eccl. tract. 5. disp. 2. qu. 39. Ego in dicto loco hanc sententiam

Quae hic est in tom. 4. tr. 6. ref. 66. Sed non ad rem sed melius ibi ad rem in

H tiam

sp. 95. à lin. 5. & vers. At tamen.

tiam non doceo, sed de casu diuerso ibi tracto; vnde ad propositam quaestionem affirmatiue respondeo cum Leandro vbi supra, Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 11. n. 41. Azotio tom. 2. lib. 1. c. 12. o. quast. 8. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. de voto, c. 7. n. 12. & aliis; quia Votum abstinentiæ à carnibus, etiam pro aliqua die, est negatiuum; & est ad instar præcepti Ecclesiastici dati de abstinentia à carnibus: at sic est, quod hoc præceptum obligat pro semper, nec finitur per vnum actum; ergo & Votum prædictum. Vnde constat falsum esse Antecedens argumenti sententiæ contrariæ, & idem negandum.

Sup. hoc in tom. 4. r. 6. ref. 81. & in aliis eius, prime not.

2. Assentior tamen Patri Pasqualigo dec. 65. dum me citato firmat, quod qui ex Voto tenetur certa die ieiunare, non toties peccat, quoties in illa die comedit carnes: Et ita me etiam citato tenet Leandro, vbi supra, qu. 40. Quia in hoc Voto non clauditur directè abstinentia à carnibus, sed indirectè; quatenus est pars essentialiter ad ieiunium requisita, & accessorie ipsi ieiunio. Quare cum semel violato ieiunio cesset obligatio circa principale, cessare videtur circa accessorium abstinentia à carnibus.

Alibi in tom. 4. r. 6. ref. 80. &c.

3. Sed quia hic sermo incidit de comestione carniuum in die Ieiunij: Ego alibi firmavi, quod in dicta comestione datur paruitas materiæ; & est communis inter Doctores. Sed difficultas est, quænam quantitas sit materia parua? Respondet Pater Pasqualigus, de cit. 42. n. 5. & seqq. esse circiter dimidiam Vnciam: Sed rectè hanc opinionem tanquam nimis laxam exilimat Leandro loco citato qu. 11. sustineri non posse. Et quidem in die Ieiunij vnusquisque libenter in Colatione ferotina sumeret vnciam mediam carnis, cum duabus, vel tribus vnciis panis, & sic non parum, sed multum corpus reficeret. Rectè itaque Hurtadus de Mendoza, de fide, tom. 1. disp. 2. c. 4. dub. 7. n. 111. Trullench, in Decal. tom. 1. lib. 3. p. 2. dub. 2. n. 5. asserunt, materiam parua in hoc casu esse frustulum exiguum, vel particulam minimam carnis: licet à Leandro vbi supra, qu. 13. putet, quod quantitas carnis, quæ non excedit octauam partem vnius vnciæ, censenda, & reputanda sit parua materia, quæcumque verò hanc excedit, magna & grauis. Quia octaua pars vnciæ carnis, verè est quantitas minima, & valde exigua, & quam sumere solent Coqui (imò, & necessario, si necessarium sit multa fercula carnis prægustare) quando prægustant cibos: ergo censeri debet parua.

Sup. hoc in tom. 4. r. 6. ref. 81. 8. Post hæc, ad medium.

RESOL. LXXIII.

An votum ingrediendi Religionem possit quis propria auctoritate commutare in susceptionem Episcopatus? Et ex doctrina huius questionis inferatur, an Episcopus possit sine licentia Papa transire ad Religionem? Et an qui ante Episcopatum fecit Votum Religionis, renouetur prius ingredi? Ex p. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 61.

§. 1. Negatiue respondeo cum Lessio lib. 2. c. 40. dub. 7. n. 6. & Fagundez de præceptis Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 49. num. 21. Et ratio est, quia status Episcopalis dicitur perfectus, non quia hominem perfectiorem, Deoque gratiorem efficiat, quam status religionis; sed quia secundum rectum ordinem perfectionem supponit: est enim status postulans perfectam charitatem, qua Episcopi, vt veri Pastores ad imitationem Christi Domini veri animarum nostrarum Episcopi ac Pastoris, animam suam ponere debent pro ouibus suis. Vnde licet absolute loquendo status Episcopalis sit melior & perfectior, quam status Religionis, quia supponit perfectionem acqui-

tam: tamen hic & nunc, & in hac suppositione ponit hæc perfectio deficere in persona Episcopi. Vnde hic & nunc est Deo gratus, vt illum amplectaris; immò gratus Deo, si religiosus fias, quam si fias Episcopus: Et hanc sententiam Religionis est via ad perfectionem. Et hanc sententiam Religionis tenendam esse videtur ex determinatione c. penul. de voto.

2. Sed Alphonsus Vivaldus in Candelabro... part. 1. de matrimonio, tit. de impedimento voti, n. 29. de se. affirmatiuam sententiam tenet; quia Episcopus status secundum omnes religione perfectior est, vnde Episcopus non potest sine licentia Pape transire ad Religionem, vt patet ex cap. licet. de Regular. c. 1. §. 7. qu. 1. Et ad textum superius adductum c. penul. de voi. respondet Vivaldus, illum esse calum particularem dicti Capituli: nec mirum, quia ille Episcopus si Deo vouerit solemniter, id est, publicè, in fauorem illius Religionis, cuius votum Superior acceptauerit stipulando. Et idè cum ab illis Religiosis fuisset requisitus de primo voto, quod coram eis emiserat; postea secundum emisit votum intra duos menses ingrediendi. Quod probatur ex eo quòd supra diximus de voto facto in fauorem aliquius pij loci. Secundo probatur clarè ex ratione, quam adducit Gloss. r. ubi scilicet, quòd idè illi Religiosi tenebantur illum recipere, quia ille tenebatur ingredi, &c. hic mihi videtur verus sensus. Hucusque Vivald. cui adde Emmanuelèm S. v. Episcopus, n. 2. vbi ita ait. Qui ante Episcopatum fecit votum Religionis, teneri prius ingredi indicatur c. 10. de voto. Quidam tamen dicunt calum illius cap. fuisse particularem, nec ceteros obligari, quod mihi probatur. Ita ille, & Rodriguez in summa tom. 2. c. 6. n. 6. & hanc sententiam probabilem censet Henriquez lib. 10. cap. 32. in fine. Verum post hæc scripta inueni primam sententiam mordicus sustinere Castrum Palaum tom. 1. r. 16. disp. 1. punct. 6. n. 2.

RESOL. LXXIV.

Virum commutatio voti in bonum aequale possit fieri propria auctoritate votentis? Et notatur, quod materiam subrogatam euidenter comparere debet esse æqualem, nam si sit dubia non erit licita talis commutatio. Ex p. 2. tract. 16. & Misc. 1. Ref. 7. alias 9.

§. 1. Non posse respondent communitè, & vltra 15. DD. quos citat, & sequitur Sanchez in summa tom. 1. lib. 2. cap. 49. numero 12 docet etiam sententiam Suarez de Relig. tom. 1. lib. 6. cap. 19. num. 3. & se. Filluc. in quast. mo. tom. 2. tract. 26. cap. 10. num. 289. Reginald. in sua praxi tom. 1. lib. 2. c. 2. num. 249. Molfes. in summa tom. 1. tract. 11. cap. 15. num. 197. Maldet. in 2. 2. tract. 10. cap. 1. dub. 1. & Raphaelè de la Torre in 2. 2. tom. 1. quast. 88. art. 11. disp. 5. n. 12.

2. Sed contrariam sententiam probabiliter sustinere posse, docent etiam aduersarij, vt Suarez vbi supra, 4. in initio, docuit etiam Atagon. in 2. 2. qu. 88. art. 11. dub. 1. dist. 3. & illam tenet nouissime Bonac. tract. de legib. disp. 4. qu. 2. punct. 763. n. 8. & præter DD. quos ipse citat, tenet etiam Fernandez in suo exco. Theol. mor. part. 1. cap. 6. §. 11. n. 2. vbi ait. Tota controversia est de commutatione in euidenter æquale, quæ auctoritate fieri possit. Dico igitur, si euidenter sit arbitrio præteritis huiusmodi æqualitas, posse fieri hanc commutationem à votentis. Ratio est, quia solum hæc in re requiritur iudicium superioris, vt decernat quid Deo acceptum sit, euidenter autem est acceptum esse Deo æquale. Ergo. Sic ille.